

Váczy Jépont Tamás
EGY IDEGENVEZETŐ MAGÁNÉLETE
 utcakönyv*

X. Az étterem

Én már régen rádiói hallgattam, mikor azt Popov elvtársék fölalták.

(Vári Vendel nyugdíjas)

*A világ minden táján ismert az én töltöttkáposztám.
 - Nem vonom kétségbe, de ez vanília ízű volt és valamilyen lekvár volt a tetején.*

*- Természetesen. Így készítettem.
 - Jóember! Lehet, hogy így készíti, de én hánytam tőle.*

*- Hányt, hányt! A világ minden táján hánytak föle...
 Viszont ismert.*

(Ö. I. és a Várpatak étterem főszakácsa között)

*Olyan vagyok, mint a növények.
 A növény, teszem azt, egy fa, a mélybe ereszkedik, csupán azért, hogy fölül zöldelljen, virágozzon.*

Nem állat, aki elfut fölötte vagy elszáll messze tőle, vagy belébújik és fúrja vagy alatta áskál.

Nem ember, aki csak vár-vár csípőre tett kézzel és hümmög, meg tapicskál, és ha már mindezt megunta, sokat mondóan gyönyörködik lángjaimban.

De nem Isten sem. Nem.

Állok egyhelyben, szívom föl a mély értékeit, zöldelek, sárgulok, lehullok, kívágnak... De!

Én forgácsaimban is az leszek, aki Vagyok!

(A Művész, aki csak az Étterem söntéséig szokott beajulni)

A VÁRPATAK ÉTTEREM (7) (régén: Casino) az én szerelmi Bermuda-háromszögemben lapul. Mit lapul! Fizestnapokon nincs is!

Tisztára a földalatti mozgalom. Bármelyik feleség urát jön keresni: hát pont az ő Ura nincs ott!

Na, de bezeg mostan hangos! Hallgassunk csak be! Az ablak mellett közvetlen a bejáratnál csak az avatlatlanok, betérők, amatőrök.

Az igazi társaság, maga a Fő utcai Történelmi Társaság, hátul a legendás Kukorelly asztalnál darvadozik. Vitaindító:

Imre Miklós: (festőművész, címfestő, nyugdíjas. Hipertónia, érszűkület, máj-epe stb. Csak fehérbort.)

...nahát elég az hozzá, hogy Vitala, ötvennyolcban utcát kapott. Most meg átragasztózták olyan piros szigetelével... tudjátok... na és kérdem én... Na? Ma reggel egy új tábla. És mi van... illetve ki van rajta...?

GOGA... az van, hogy GOGA UTCA!!!

(általános morgás, székcsiszatólás)

...és én hülye, még én adtam a szalagot!

Hát jó, jó, a Goga jó srác volt valahol... hó haver, de a Kis Vitális, DISZ ide, KIMSZ oda, rendes gyerek, Goga meg, ha elutaztál, ő meg itthon maradt, elbúcsúzhattál sima homlokodtól... még te sem Vári elvtárs... te meg az Öreg sem löttetek annyi agancsot, amennyit ez kényelmesen összesprickolt. Vitala gyerek volt még és tanulni akart... nem igaz, Máté bátyám? Te tudod, tanítottad!

És ne haragudj, Katám, ha a kölkök nem kergül meg, és bocsáss meg, neked is több eszed van... ma azt az utcát meglehet, Julius Caesarról nevezték volna el. És akkor megmarad két haver és nincs ragasztózás. Vagy ha Miklós, előbb érkezel... tudom, zűrös napok voltak... úgy emlékszem, kötszerek sem voltak... hehe, a kedves feleséged persze, te akkor láttad őt először, szóval a Vitala akkori és a te mostani feleséged, a kombinéját tépte le.

Sajnos, későn... viszont ti meg egymásra találtatok. Hát mit nem tesz a történelem!

Doktor Horváth Miklósné, szül: Világos Katalin (válalkozó, kötöttáru, divatáru, egy első házasságból származó leánygyermek anyja)

először is, az a szemét sitten volt, másodsor semmi joga nem volt hozzám... neki mindenki kellett! Nem vártam rá! Hozzámentem Vitácskához. Kész! Szerettem őt. Gyereket szültem neki.

De én most odamegyek és tíz körömmel kaparom le azt a táblát! És igenis, ha nincs Miklós, nem is tudom, mi lett volna velem. Támasz kellett! És ha nincs Miklós, az a moslék Goga megúszta volna. Hát volt, aki itt volt akkor!! Nem?

...Bertalan! ...Művész úr! ...Te is itt ültél! Bejött az a szemét egy stukkerrel és hadonászott... azt kiabálta - most hullanak a csillagok! Itt az idő ezeket a csillagászokat is megritkítani! Na, hol az a kis vörös! És akkor beleeresztette az egész tárat...

Istenem... én meg elrohantam orvosért... Láttam, valaki jön ki a rendelőből... táskával... hívtam, jöjjön azonnal... vér, sok vér... Kérem, siessen! Azt mondta, asszonyom, maga nem látott annyit, mint ezekben a napokban én, és nincs se kötszerem, se gyógyszerem!

Hát ez volt Miklósom. Persze, jött. Letéptem a cuccimat kötszerek, aztán félig meztelen átrohantam a Pleszékhez... tudjátok: Zsófi gyógyszerészetet tanult... azt mondta... Látod, Kata, ha... bocsáss meg, Váry, de azt mondta... látod Kata, hogy ha az a gyilkos Váry, meg a drágalátos apósod annak idején nem tesznek bennünket lehetetlenné, most lenne gyógyszerünk... de nekem sincs... a picit Kriszta lázas és nem tehetek sem-

*Ötödik folytatás

mit, csak borogatom... borogass te is. De aztán be-
ment... talált valami kis jódot és adott egy lepedőt...
Sajnos, már csak szemfedőnek...

Gyermekkorunk óta lazán utáltuk egymást Zsófi-val,
de akkor keményen meggyűlöltem.

Éstudjátok, miért!?

MERT KÜLÖNB EMBER VOLT, OTT, ÖT PERC ALATT,
MINT ÉN ÉS TI, ITT MIND, MIND, EGÉSZ ÉLETETEK-
BEN!

Benedek Bertalan: (asztalos mester, szemtanú, kis-
nyugdíjas. Rumot sörrel, ha ötöt mutat, hármat kap)
Édes Katóka... ne idegesitse föl magái, kedves... mert
kérem az a helyzet, már nem tudjuk kikaparni őket...
legalább is nehezen...

lekapargatni táblákat, azt igen... azt lehet.

Máté Károly: (fizika-matematika szakos tanár. TIT-
előadó. Amatőr csillagász. Özvegy. Fehér fröccs.) Hát
kérem... ha egy összeomló csillag... khm... tömege
elegendően nagy, akkor a belső és külső részek között
megfigyelhető az úgynevezett idő-dilatáció. Ennek meg-
értéséhez képzeljük el, hogy ebbe az objektumba bele-
ejtünk egy zsebórát, de eközben a megfigyelő, még a
somogyi-dolfi is, kívül marad, akkor a Dolfi szerint az
óra teljesen normálisan viselkedik. Ám a megfigyelő azt
Tapasztalhatja, hogy az óra valójában lassabban jár...
khm... mihelyest ebbe a gravitációs lyukba esik... ezt, fi-
am Birtalan... rajtad kívül egyedül a Vitális értette
meg... Amikor megkérdeztem, miért akar éppen csilla-
gász lenni, elmerengett és azt mondta... többek között a
csillagok miatt, de közrejátszhat az a tény is, hogy a csa-
ládban már minden volt, asztronómus még nem. A hiá-
nya itt van, de ő maga nem lehet itt. Egy tanítványomról
végre utcát neveztek el, most meg a gyilkosa kapja.

Hát hányszor lehet megölni egy embert?

Benedek Bertalan: (mint fent) Édes tanárúr.. ne ide-
gesitse föl magát, kedves... mert kérem az a helyzet, ha
meg mégis kikaparnánk őket, a Lalikát kihantolnánk, a
Goga Gábort meg mellé, és... ugye akkor megláthat-
nák, hogy ki a győztes... Nekem például Goga úr min-
dig lecsalta a legszebb belga kékeimet... meg de hány
szép postát... Egyébként az a Sztalin az ellenség legyő-
zésének művészetéről írt. Én a barátaink legyőzéséről
beszelek.

És örülök, hogy a Béke utca megint Alsó-sor lett, mer
ugye nekem úgyse jön levél, hacsak a tüdőszűrőpapír
nem az. Ami igaz, igaz, a kommunisták rosszakodtak
eleget. Na, Isten-Isten!

Váry Vendel: (rendőrkapitány, KTSZ-elnök, személy-
zeti oszt. vez. (cukorgyár) csop. vez. (tejért), jelenleg sír-
gondozó, nyugdíjas. Az MSZMP tagja, Mindenívó. Főleg
potyán.)... Na ezt már nem hallgatom tovább! Volt, ami-
kor (ő voltam nektek, mi? Lepucoltam egy-két padlást,
hogy ne dögöljete éhen. Kitelepítettem, hogy legyen la-
kások. A Goga bűnöző volt, és kész. Mi a most úgy-
nevezett Forradalomban szerzett érdeme? Hogy megölt
egy ifjú kommunistát? És vajon hányat, ha még utcát is
kap! Ti is fölháborítónak tartjátok a Vitala elvtárs detro-

nizálását! Akkor meg mit Sztálinoztok... hah... ez a ...
ez a ... ez a kis senki tiszler meg már kommunistázik is,
itt, az én asztalomnál! Demokrácia! Akkor is az volt, rá-
adásul Népi!

Lehet, hogy sok minden nem volt, de azt olcsón meg
ehetett venni. Most menjetek a szupermarketotokba...
Demokrácia! Jó! A Goga ötvenhatba idetolatott két va-
gon élelemmel, de vajon hogy szerezte? Mi?!... Honnan
szerezte? Mi? Bűnöző volt! Én csak tudom. Ötvenkettő-
ben is hétszer vitettem el. Ötvenhatig alig volt kinn, az-
tán persze a csőcselék kihozta!

Te, meg Világos Kata vigyázz... vigyázz! Vituska így,
Vitás csak úgy. Ki se hűlt Vitális elvtárs, már usgyé! Be a
doktor úr ágyába! Mikor voltál a temetőbe... mi? Nála.
Kint. Most se: Halottak Napján. Néztem! Én mindenről
tudok, ami a temetőbe fennforgás! Neked csak a dok-
torné cím kellett, hogy most a kötöttáru üzelveidet ele-
gánsabban folytathasd. Mondta mindig Bandi barátom,
Vendikém, csak a Virágos Katától mentesülne a család.
Fi is vitethettek volna, de hát a barátom, elvtársam me-
nye! Mit szólnának az apparátusban. Csak miatta...
csak miatta, meg a Kisvitális elvtársra való tekintettel
úszad meg.

Én már csak tiszteletből is megkapálom a sírját.
Koronkint egy-két régebbi temetésről átteszek egy kis vi-
rágot. És a lányod? Utoljára akkor volt kint, amikor an-
nak a Pleszlánynak habókos férjét temették! Még én
szóltam rá, mikor ment kifelé a díszes kompániával.
Merthogy ott voltam egy fa mögött. Mondom, Katika,
hát édesapád...? Jaj, Venci bácsi, akartam, de olyan
rég voltunk Anyával itt, hogy nem találnék oda. Mon-
dom: Arra a negyedik sor, aztán balra az első. Gondo-
lom a nevét még tudod, úgyszólván akkor megtalálod. Kö-
szönöm! És elfutott az ellenkező irányba, vigasztalni azt
a kis vörös ribancot!

Na jó, másnap kijött, de akkor is lecsaptam rá. Hány
csokrot hoztál?! Mert hogy, ha jól emlékszem, van itt egy
másik sír is. Na, akkor ketté szedte a virágot, én meg
megmutattam a nagyapja sírját. Tudniillik, a munkás-
mozgalmi soron van eltemetve. Terveztük, idehozzuk a
Kisvita elvtársat is, de hát, hát jött a Demokráciátok!

Tudom, tudom gyűlölted az apósod, de az unokája
az mégiscsak a rokona.

(időközben megérkezik Somogyi Adolf órás-
mester és jégnaadrágfőltaláló. Neki is jut hely) Na most, visszatér-
ve... ott van a magyar demokratikus rendőrség alapító-
ja, Münnich Ferenc elvtárs. Annak is le kellett venni a
tábláját. Meg ez a szobormizéria! Baj lesz ebből, én
mondom. Nagy BAJ!...

Na, Dolfi, jó, hogy jöttél. Mit szólsz?! Te ott laksz! Te
aztán illetékes vagy! Hát megörültek ezek?! Hát a Vitális
elvtárs ártott valakinek is? Hiszen tanult, jóformán...
ifjúkommunista volt még!

Somogyi órás: ...hm... hát igaz... kéremszépen,
igaz. Egyszer például olyan óraművet csináltatott, ami
követi a föld forgását. Ez az úgynevezett szinkronmű. Ezt
kéremszépen... Máté bátyám, te tudod, neked is én re-
parálom... szóval egy olyan óramű, amit komoly megfi-
gyelések végett a csillagászati távcsőre van hivatva sze-
relni...

Váry: Meghibbantál, Doifi? Én most a táblacseréről beszélek...

Somogyi órás: Hát igaz, igaz, hogy büszke voltam egy olyan utcába lakni, akit ismertem... de hát most ez a módi! Aki nem volt igazán jelentős személy, és ugye kisbarátunk az utcáját a Papának köszönheti! Szóval, ezeket az utcákat visszakeresztelik a háború előtti nevükre.

Ha annak idején, a vita tárgyának apukája, az éppen eleget emlegetett Vitális et, félrefog és nem sikerül azt a bizonyos szárnyasbombát szétszedni, nem robbant volna ekkorát a templomi csöndben... a HÍR (Mit... micsonda... hogy... de hát... miért, mi volt a neve??)

Gólya utca volt az ezer éve, vágta ki peckesen órá-sunk.

Oh, az Isten verje meg, Imre Miklós (ez Váry) mi itt marjuk egymást... sértegetjük... ítélkezünk... És ez a hülye, nyilván (megint) tökrészenen, félreolvas egy egyszerű madárnevet... (őrült zsvaj)

Hát, ez az, kedves vezetettjeim. A beszéd a félreértések forrása. Amióta világ a világ.

- Látod, így rúgnak seggbe egy művészt. Csupán mert elvetélt.

- Höhő... megvallom, be voltam baszva... semmi gond. De figyelj, barátom. Akkor mi van? Ha hazamegyek, mi van? Ha elmegyek a hajnali Operaházhoz, mi van? Kijön egyetlen egy kis radamesz?

Ki jön ki, mi?

A MIKI? De ha hazamegyek, mi vár? Megmondom:

Az ágyam, meg a polcom... az

A polcom... üres üvegek meg

A művész: festőszeretője,

lentlenn olyan,

háztartási terpesz,

egyiptomi balfasz,

és a szüntelen lakk!

Akkor egy bögrébe: szálszerűen összeszedett ecset,

egy rakás zsidós rongy,

bőregér szintű halott festék,

hiába megvakított paletták,

levakarhatatlan, föl nem

robbant aknák.

Egy halom kikeverhetetlen

vágy,

soha képpé nem álló Kép!

És SOHA színné nem váló FÉNY!!!

Este részegen az ágyba, reggel tisztán a csatába.

Aki nem hiszi, menjen a piczába!

Ezután Vári elfli hadonászott nemlétező oldalfegyverével. (Egy nemlétező szolgálatot adott és már nemlétező áldozatait hívta tanúnak)

A kompánia bőrozódik, talán október van.

Nemlétező órák rugóival bajlódik Jégna drág Adolf.

Sörnyálból teker fásli a szép asszony.

Az Ura asszisztál, ő kötelező morfinista, humanista.

Egy seggbe az erőmet (Úristen, ezt már hányan le...)

Nemlétező szikéival, pikáival, lancettáival

Hadba indul a kisbornyu.

Bazd meg, a műtőasztalt belevarrtuk a betegbe!

A csönd fölerősödik, és amikor már elviselhetetlen: betoppan Vitális elvtárs, egy csehül kitalált fémhordót cipelve... Drága Zsóka... ezt a meglepetést!

Ezt ameddig tart... nagy ibolyát a fiatal úrnak... Diszkiadás, drága asszonyom... díszkiadás, éppen két méter... igazi lakótelepi... Most igyál bele, nee... Gőz, füst, gáz, lötty...

(Marika jön be) holauram... cinó hol van?... Gyöngy úszik egy sarokban amolyan buksifejű fuvarossal... víz-ügyi mérnök?... Vári(y) úr Zsófikát ölelgeti, magának megmondhatom, egy rámbizott sírt kiraboltak... legalább is igen föl vannak dülva... puszika, picí, puszika... legalább egy spinózát... Nézze, ez alig zsiros a sarkánál... Nem nemzetiszín szalagot tessék!...

(Okos Tóni jön) ...nem értem, nekem te ne pepinolj! ...tegnap is a kurvádnál voltál... Nem jön be a Bartók... Nem nem... gödény... fiam, lehet, hogy keresnek, hívd föl Palit, az ügyelet, az ügyelet! ...volt egy pacal a kenyér... kettő kérem tisztelettel, az annyi mint... KI NE MONDD! ... tessék mán elővasni, tuggya a szemüvegem... tehát netalántán főnnakadás lenne az ébresztő-szerkezet... (ekkor lép be Gróf Kukorelli)

...mi ez a bagázs?... A hátsó asztalt, igen is kérem tisztelettel... (a ködben föltűnik Őhatalmassága, Habán Sámuel)... olvastam valahol, hogy a fogaim között valamiféle nőcskéket kell hurcolnom... hol az az abrosz?... hát ez meg ki?... Jézusom, a Vitális... (nem megy oda az apjához, aki azóta már a doktornét tapogatja) ...egy málnaszörpöt, ha lehetne csókolom... (most húzta le vagy egy bélásért, húzatta le maga után a végét Goga Gábor) ...Megörülök! ...mi van itt ... én megyek! Jöjjenek Vezetettjeim! ...ne menj még kislam! (ANYA!) alusz-
nak az özikék... (nem, istenbizony nem iszom többé!) ...gyere, pihenj egy kicsit... fáradtnak látszol...

(valaki röpköd a pókhálóval beavatott ventilátor körül) ...zaj, bűz... én két reggel ébredtem fel, de csak egyszer szeretettel, akkor is kiderült, este van, nem reggel... Egy orizsinált, egy szokásost és a paklit!...

Valaki egy ügyeletesek közül egy szekercével hadonászik. Bor borul föl, sör bukik, ragacsos likőr lötytyen! Ebből se lesz már szerelem! Elbaltáztuk! Gogáé lehetett? Gazda Varga Vincétől örökölt? Goga csak lophatta. A gogafélék nem örökölnék!

Lám, az utcát is félreértésből kapta! VOLNA! Vitala se kapta, adták. A szép asszony belebőfent demokrati-
kus boájába: Miklós (melyik?) hány óra van? Elektronikus zsebórák csattognak, fedele híján, mutatók nulla, Somogyi mester szíve táján.

És íme, föltűnik Töte mester (nocsak, a konkurencia már nem ellenség) Bezárták a Lépcsőst? Jön (mit jön, özőnlík éjszakai könyvsátrával Plesz-második József) Belibben Analfa Anyó. Egy már ismert (asztalos) tótékozni megy. Tócsányi értelem töröltetik le, értelmetlenül sok asztalról. Előtéri erőesernyők csurgatnak. A szomszéd (melyik) asztalnál félre fognak érteni, (ciki) Kiss Ibolyát, Estét... tessék fiatalember! Vegye meg ennek a szépleánnak... olcsó, félbörkötés... fúzve...

...olvassa el, kedves, nincs nálam a hallókészülékem..

...Bazeg... a művész olyan, mint a fehér retek... HA-HA)... amit nem szeretek... menyakurványádba... ne nyálazzál... ne nyálazzál!!!... Lerugom a fejed, hetéra... lopsz? Figyeli, te lopsz?... SIKÁTOR VAGY GECI...!

Mi ez a népünnepély - rúgja be a lengőajtót Plesz Zsófia. Haja bozsenkába kötve, kezében alig szelt kenyér. Sört kívánok... ezt meg, Margit, ejtsd be véletlenül a serpenyőbe... Dermedt medveillat. Enyhe csönd.

Emánuel, a tétet... Édeske, én tényleg nem járok ki! Virágot SE! ...még csak gondolni sem... nem, dehogya... ezt a Váry fundálta ki... Kérem a művész olyan, mint a viasz... alakítható, olvadékony, és ha kanóc is van benne, még használható is... NA. Kérem, hozzon abból a kaviárból...

Kisfiam, aludj, nekem reggel munkába... Talán egy Szerb Antalt...? ...ez félpapírba van, ennél fogva megszámlálhatom (ez nem igaz! Ha a Tóni is bejön, megsértődöm és megyek haza!) A papa... a PAPA! Ő csak a gyerekei nagycukrosa... Én a maga édeskéje akarok lenni... Akargat, kedves csak akargat!... Nem, köszönjük, ilyen színű könyvünk már van... Aludnak az őzikek... Nem, anya NE!!! Ez itt Mikszáth, ez Voltaire... Plinius... tudja, aki a Vezúvnál... KUSS! Jaj, jóember, fogja mán be a ... Negyed tizenhárom - te vagy a halálom... Nekem vót egy kutyám... ne tudd meg... okos, okos... MOST MONDD MEG, MI A FASZNAK LÖKTED FÖL A BOROMAT?... Húzz odább, mint a két vé!... Kérem, én mindent megtettem, amit (a jó életbe, ez meg a Ferencjózsi! És áldjon meg a lehellet! Akivel kart-karba: A Vitala! ...egy kanál felelőtlenül leesik.) Erre csörög Magyarország, fölöttünk meg a mennyország. (Jung Pubi, régen elment, bejön, lecsüccsen, kakaót kér.)

TE... figyelj ez csinálta a Pleszéknél a legjobb Tátra csúcsoakat!! ...az ellenállásban kevésbé, de a zabálásban és családjá kiirtásában inkább jeleskedő TÁSOKNAK!...

Kislányom, miből csináljátok ezt a porcukrot... hát ez valami fölséges... Császárom! Én életemet és az övékét egy tál vízért... Miki, ne baszkurálj... Jó? ... Ja, cukor-

ból... úgy könnyű... és különben is, ez az orálisan om-lós... egyenesen fölháborító! Meg sem fogtam, máris szétmállt a kezemben... Na kérem, én beírok... Minten natyon srég, minten natyon gót... a krémeschel iken mek foltam rogyganva... sak itty tofább, és semmi Kosuth-kifli... mek posoni... tesség tofápra is pleszni... KÉREM, EMBERÉK!!

(ismét farkasordító csend keletkezik)

KÉREM... csak azért jöttem, hogy közöljem... engem SENKI... Appapa... maradj csönbe...! Most történelmet sörintenek, ebbe a húgyszagú tájba... Cinó... marika, gyöngy... maradjatok... mostmár... nem illik lelépni... emese, éva... hééé. Ludmilla... zsó... legalább te... indián! Te vagy az utolsó vonat...!

LEKÉSTEM... Krisztusom!... SENKI... és mit szóina egy Dosztojevszkijhez?... Jaj, maradjon má szépfű!... Kák-Mák-Zsébetek, Millák... véletlen kocsi alá kerülő macskák... kézenfogott pofonok, simogatások...

És két kenyér, a fröccs és a kávé... az aszongya, hogy harminckettő ötven... SENKI KÉREM ENGEM NEM TETTEK EL LÁB ALÓL! ÉN MOST EGY MÁSIK DIMENZIÓBA ÉLEK, HA ÚGY TETSIK, EGY MÁSIK CSILLAGON!

(a megkövült Shakespeare felé fordulva) MEGKÖVETEM URAM, DE EGY DRÁMÁVAL KEVESEBBET! (én is megkövülök... asszisztálok a saját ostobaságomhoz, és nem veszem észre a Nagy Drámaíró! Hát persze, hogy bejött! Micsoda sürgés!) Ő... mond még valamit a hangákról, anyáról és az aknákról... nekem egy Vilmos ne anyázzon!

(megkönnyebbülök, és így fest minden sorstársam. Salvador Dali galagonyát majszol, Pablo - régi indiánkék fingokat ereget.) béke van... fiúk. Kitért a bréke!

Sörnyálba, vérbe, fosba csúszkálunk, de béke van!

Bejön egy hamburger és azt mondja, csendesebben vigad|anak, szegény amrika beteg!

...Na megyünk mihozzánk! Ez a kis hüly... még azt sem tudja, hogy HAZAJÖTT!... haha..

(Folytatjuk)

